

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Fundator: D. Birăuțiu :: Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri

ZIARUL ZILNIC:
ABONAMENTUL »Foaia Poporului Român«, »Foaia Ilustrată« și »Cucu« pe un an 48 cor., pe jumăt. de an 24.— cor., pe un sfert de an 12.— C. Pe o lună 4.— C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUDAPEȘTA, VII., ILKA-UTCA
36 :: TELEFON JOZSEF 94—30
MANUSCR. NU SE ÎNAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:
ABONAMENTUL »Foaia Poporului Român«, »Foaia Ilustrată« și »Cucu« pe un an 18 cor., pe jumătate de an 9 coroane. Abonam. la mai multe ex. 8 cor. la an

Ruptura din partidul socialist

Am avut socialiști și n'am avut. Am avut conducătorii ei, și n'am avut. Au partid și n'au partid. Așa ni se pare după știrile mai noi din ziarele ungurești. Socialiștii expulzați la 1907 din România — unii evrei: Avramescu, Craciulescu, Dobrescu, nemulțumiți cu decretarea unității a celor 4 sâmburi de români Ardeal-Bănat, Bucovina, Basarabia și România, s'au hotărât să producă o ruptură între aderenții lor și aderenții membrilor socialiști în Consiliul dirigent Jumanca și Flueraș. Cauza ar fi, că un oarecare domn Ștengariu, secretarul secției socialiștilor din Arad, nu vede destul de garantată prin incorporarea celor vreo 4 milioane de români democratizarea Munteniei și Moldovei.

Cele mai multe rătăcirii în veacul nostru le-a produs socialismul. Cele mai multe gălcevi s'au pricinuit și încep a lua flacări aceste gălcevi din cauză că, încep oamenii a se certa și amenința, pentru lucruri cari nu le cunosc încă bine, sau își fac o idee strâmbă de dânsule și apoi se învârtesc întrânsele fără a se putea descurca. Ca să vorbesc mai pe scurt: incurcătura cu eminenții noștri socialiști români vine că nu ne silim a da o deslegare firească și a vedea o icoană limpede a stării de azi și de mâine la poporul român.

În Germania, socialismul fărâmițează cu poftă, cu dinții săi ascuțiți, stâlpii politici ai cei mai puternici monarhii de ieri. Nici Erbert nici Scheidemann nici Liebhnecht, nici Entente ante portas, nu-l opresc o clipă din lucrarea fâțișă pentru nimicirea ordinii sociale. Partidele politice între ele o duc într'o luptă de nimicire a tot ce este și a fost ordine socială și suveranitate de popor. Rusia a ajuns într'un hal încât crezi că s'a întors la sălbăticia omului cu săcurea de peatră și pielea de urs. Administrația rusească a pierdut cu desăvârșire roata cârmuirii. Insuș poporul habar n'are de nevoile proprii. Fabricile zac devastate și nimicite, par'că ar fi fost ele vina a celor 18 ore de lucru pe zi în cari s'a dobi-

toicit proletarul Rus. Rusia n'are pânc, zahăr, stotă și fier. Rusia care a avut pe vremea ordinii sociale sute de milioane tone în export.

Austro-Ungaria concertul încăierării a zece națiuni între ele, căutând să-și facă cât mai mare rău cu foștii stăpâni, nu numai în fiecare ținut ci și în fiecare sat. Colorile purtate la piept, sunt pânza roșie a torreadorilor: se cere sânge... și pământ. Otorii populari aprinși făgăduiesc și proroceesc împărțirea moșilor fără să știe cum, și asta da naștere împotrivirii între popor și stăpânire. De-ți lipesci urechea de pământ îl simții cum tremură. îi auzi scârțaiturile grozave și amenințătoare; în primăvară păreții vor căpăta cropături peste tot locul.

Aveți nevoie noi români de toate acestea? Ba zău, că nu! Viitorul neamului nu s'a limpezit încă bine. Că noi am fost cu sufletul plin de ură și am nădărdit nimicirea chiar și a împărăției de ce s'o tăgăduim. Gloata poporului nostru a fost asuprită de asiaticism. Azi sunt șterse toate. De s'ar putea șterge și nizuința păcătoasă a da cu cotu ca să ajungi la poziție; fără nici un pic de predestinație. Întradevăr s'ar putea face mai grabnic mai cu temei și mai cu rezultat noua organizare. Felicitarea apusului încă ar fi mai îndreptățită dacă am tăce și face ca cehii, și dacă ni-am căuta de sănătatea politică.

De n'aș ști măsura responsabilității în aceste zile, aș spune ciudătenii de s'ar mira și unii și alții... fiindcă sunt simptome cari te fac să te scârbești. Vezi și cazul cu socialiștii noștri un sâmbure din sămânță: goana după slujbe, în noul guvern și la noul guvernământ de către persoane nu tocmai-tocmai... dar dealtfel respectabile. Unda zilei mari i-a scos la suprafață; i-a pus la spița roții mari unde se adună și face politică de neam, în loc să-și caute de lucru pe care până ieri l-au isprăvit în cinste și omenie.

Poporului nostru ce-i lipsește? Desrobirea pământului, dincoaci de Carpați, dincolo de apa Prutului. Limba și legea strămoșească s'o vadă'n bine. În România: împărțirea pustietăților mlăștinoase și scurgerea acestora. Scăparea de friguri și pelagra care-i

sfășie, ștergerea titlului legal al marilor proprietari cărora și-au vândut măduva oaselor pentru un leu la săptămână. Dunărea liberă, munții liberi și apoi dela Tisa până la Nistru o Românie-mare.

Noi neam de plugari, cari va trebui să ne ținem din breazdă și glie, oricât ni se pare frumoasă munca de 6 ore la zi — totuș mai bueros lucrăm 18 ore în ogorul nostru, căci micșorarea oarelor de lucru în zilele lui Cuptor, n'aduce altceva decât faptul, că lucrătorul va sta mai multă vreme în cărcimă. Munca pământului — fără venin socialist — a fost considerată și de Homer și de Aenas și de toți înțelepții și poeții lumii întregi ca prima condiție a unei vieți desăvârșite la un popor democratic. Plugarul este lucrătorul care cunoaște viața. Munca industrială este determinată și depinde de mașină. Munca economului depinde de mașină. Oare ce ar zice socialistii? Mâni, dacă la trier ar râțianu — 6 ore la zi, așa ca Săm'u. se întoarcă măistorita — dela moară. Ce se potrivește nu merge la plug.

R. S.

Ordonanța

colonelului C. Dobre, comandantul garnizoanei române din Brașov.

Venind armata română pentru a restabili, întări, și susține ordinea, ordon următoarele:

1. Atentatele contra armatei române, spionajiu, revolte, omoruri, tâlhării, jafuri, punere de foc, atentate contra telegrafului, telefoanelor, apeductelor, conductelor electrice, a instalațiilor de gaz aerian, a căilor ferate, opoziția contra patrulilor și a sentințelor vor fi supuse competenței judecătorei militare și se pedepsesc cu moarte.

2. Toate persoanele fie foști militari, fie civili, în posesia cărora se află arme de orice fel (de rasboiu, de vânător, revolvere) și munițiune au a preda toate aceste arme precum și muniția până în 14 Dec. 1918 st. n. la orele 6 p. m. armatei române și unei delegațiuni din Garda Națională Română din Brașov la casarma neagră.

Excepțiune fac: Poliția orășenească și Garda Națională Română.

3. E oprit a intra în discuțiuni politice cu soldații;
  - a) a circula fără bilet de legitimațiune la gări și pe calea ferată.

Serb. 15
Petrovic
Circulația de legitimațiune română și...
R. S. 1918

Of carant non core

c) a umbra în magazine militare, lucrări tehnice militare (poduri, viaducte, tunele) casărmi și tabere militare.

4. Orice convective, adunare sau grupare mai mare decât trei persoane e oprită fără aprobarea comandamentului militar român.

5. La provocarea patrulelor și sentinelor, cari vor circula atât ziua cât și noaptea este dator fiecare a se opri și legitima.

Este oprită circulația particulară dela 8 p. m. până la orele 4. a. m. fără de permisiunea în scris a comandamentului.

Excepție fac medicii, moșele practicante, preoții în chemarea lor, precum și funcționarii publici provăzuți cu legitimație.

Legitimațiune extradate acestora de către poliția orășenească vor fi vidimate de comandamentul român.

6. E oprită orice recrutare sau plecare la oastea maghiară.

7. Acumulare de alimente.

Alimente peste 50 kg. precum și cantitatea nutretului pentru vite, ce trece peste necesitatea normală se va anunța comandamentului militar român.

8. Ori-ce lucruri înstrăinate din posesia fostului erar militar (austro-ungar și german) precum: căruțe, cai, hamuri, sece, îmbrăcăminte, postavuri, toale, albituri și pânze de cort etc. sunt a se preda la Casarma-neagră până la 14 Decembrie.

9. Automobile, motociclete și biciclete trebuiesc anunțate în decurs de 48 oare Comandamentului Român la casarma neagră, pe lângă prezentarea acestora și a documentelor de achiziție, carele va lua acestea în evidență și va libera posesorilor certificatul necesar.

10. Orice cetățean ce va cumpăra obiecte de proveniență militară, se va considera ca părtaș de furt și urmării conform legii; de asemenea cei ce se vor dovedi, că au lăsnuit lucruri furate.

11. Până la alte dispoziții se interzice vânzarea tuturor beuturilor spirituoase. Contravenții vor fi pedepsite dela 500-5000 coroane, ce se va executa imediat fără altă judecată.

12. Toate localurile publice se vor închide la oarele 8 p. m.

13. Toți ofiterii activi și în rezervă din armata austro-ungară vor avea a se prezenta în decurs de 8 zile la comandamentul pieții, spre a fi luați în turcă obținerea îndreptățirea de a rămănos germani.

14. Orice oraș și înșpre oraș este legat discutat diții estradate de consiliul național care sunt în lipsa acestora de primăria locală în fost ale Comandamentului român.

15. Tare dăi cetățeni, cari vor ascunde și sălășlii soldații și ofiterii germani, acum și după plecarea comandai acestora vor fi judecați ca atentatori în contra armatei române și pedepsiti conform Codului Justiției Militare române.

16. Toate ziarele locale au a prezenta zilnic corectura primă a ziarului secției de presă a comandamentului.

17. Fiecare cetățean este dator a-și continua ocupația normală și a contribui prin muncă cinstită la propășirea orașului și asigurarea ordinii publice.

18. Publicarea de știri asupra mișcării trupelor române, numărul și dislocarea lor nu se pot admite.

19. Orice autoritate militară a fostului imperiu Austro-Ungar își sistează momentan activitatea.

20. Orice contravenție a dispozițiilor sus înșirate vor fi pedepsite conform codului Justiției militare române.

Brașov, în 10 Decembrie st. n. 1918.

Prezidentul sfatului național român:

Dr. Vasile Saftu m. p.

Comandantul Detasamentului Brașov:

Alex. Constant. Dobre,
colonel.

Anunt!

Doresc cunoștința unei domnișoare, care să mă învețe limba ungară; de preferință să știe franțeza sau româna. Răspunsul la ziar sub A. S.

Cum sunt tratați soldații români cari vin de la front, în centrele ungurești?

Sunt desbrăcați de haine și lipsiți și de avutul lor privat.

Până când era vorba de apărarea putredului sistem feudal din prăbușita monarchie și era trebuința de erajul soldatului român, care pretutindeni luptă în primele șire de foc cu un dispreț de moarte fără seamăn și sta ca stânca de granit la Carpați în ger și zăpadă împotriva puhoiului rusesc, sau sub poalele Alpilor tirolezi, sau pe crâncenul front de la Isonzo și Doberdo, până atunci era într-o câțva prețuit și ostașul român. Acum că nu mai e trebuință de „apărarea patriei” remase în voia norocului, soldații noștri sunt batjocoriți, insultați și desbrăcați de haine în diferitele centre ungurești. Aceasta este recunoștința pentru miile de jertfe ce au adus pentru stăpânitorii de ori. Casul întâmplat cu truntașul Nicolae Furnică din Brașov în Budapesta, este unul din numeroasele cazuri analoge. D. Furnică ni-a relatat următoarele:

În 6 Decembrie seara la orele 9 venind cu tramvaiul la gara centrală din Budapesta, aci m'am dat jos, când trei inși, îmbrăcați în uniformă militară cu siguranță gardisti, atrași de vorba românească, sar înaintea mea și mă întrebă ungurește: oláhul beszélnek? (vorbiți valahicește?) Eu li-am dat răspuns că vorbim românește, nu valahicește, căci suntem români, nu „olahi”. Prin aceasta li-am dat să înțeleagă, că a trecut vremea, când ne puteau desprețui și batjocori în tignă luându-ne peste umeri, ca pe niște zdrențari venetice. Astăzi demnitatea și mândria noastră națională se manifestă în toată splendoarea și nu mai poate fi înjosită de vrăjmașii noștri politici de până aci, cari nici în clipa de față, când se află în fața unei catastrofe zguguitoare, se arată tot așa de suduli și infumurați, ca și altădată, când toate erau pe voia lor.

Cuvintele mele i-a scos din țitini și unul aprins de mânie se răsti la mine: Hallgass büdös oláh! (taci valah puturos!) și apucând de cufărul și de sacul ce aveam la mine, mi-le smulse din mână, în vreme-ce al doilea voia să tragă jos de pe mine mantaua sub cuvânt că este a erariului. Nu m'am împotrivit, căci aveam revolverul în mână, ci am suferit să-mi ia sacul și cufărul, în care așezasem banii, 300 de coroane, de teama ca pe tren cineva să nu mi-i fure din buzunar. Când am protestat împotriva acestui act de tâlhărie îndrăzneată, mi-au răspuns în bătaie de joc, că valahii trebuie desbrăcați de haine și lăsați să meargă în cămașă acasă.

Si asemenea cazuri se vor fi întâmplat și cu alți soldați români, căci însumi am fost martor ocular, când

unui corporal român i-au luat mantaua, lăsându-l în cămașă și voiau să-i tragă și ghetetele din picioare, să-l lase desculț.

Un alt caz s'a întâmplat la Székesfehérvár, unde unui soldat român de asemenea i-au luat mantaua.

Casurile acestea vorbesc de sine, așa că nu mai e trebuință de nici un comentariu. Ar fi de dorit ca astfel de întâmplări revoltătoare, cari vor fi obvenit și pe alocurea, să fie date în publicitate de respectivii soldați români, cari vor fi căzut jertfă unor asemenea acte neomenesti.

Dela marea adunare națională din Alba-Julia.

Cuvântarea P. S. S. episcopului dr. E. Miron Christea, prin care s'a proclamat Unitatea națională.

— Urmare și fine. —

Ca să ne folosim și noi românii din Ardeal, Bănat și Ungaria de dreptul, cuprins în acest evanghelic principiu, am venit la această istorică și măreață adunare națională în străvechea Alba-Iulia, de care ne leagă amintirea celor mai crude chinuri și suferințe, dară și cea mai sfântă nădejde.

Deși au trecut decenii și chiar veacuri de atunci, totuși și acum aud, cum geme de adânc din fundul temniței craiul munților noștri Iancu, auzim mai ales suspinele, vaietele și sfâșietoarele urlete de durere ale mucenicilor Horia și Cloșca, cari aici — unde stăm acum — au fost trasi pe roată.

Sub impresia acestor amintiri amare, sub impresia proaspetelor noastre suferințe din anii războiului... mai poate exista un singur român, care ar dori, să mai trăim în același stat cu maghiarii? Cine ar dori aceasta, nu poate fi român, nu poate avea nici un picur de sânge românesc în vinele sale. Promisiunile deșarte din cursul veacurilor ne-au învățat să nu mai avem în maghiari nici o încredere.

Dară — chiar de s'ar fi șters din sufletul nostru ori-ce amintire a muceniei noastre de veacuri — și încă nu ne putem gândi decât la aceea, ce au făcut și hotărât frații din Basarabia și Bucovina, adică la Unirea cu scumpa noastră Românie, alipindu-i întreg pământul strămoșesc.

Aceasta trebuie să fie singura noastră tendință firească; doră idealul suprem al fiecărui popor, ce locuiește pe un teritoriu compact, trebuie să fie unitatea sa națională și politică. Am fi niște ignoranți, vrednici de dispreț și râsul lumii, dacă în situația de azi am avea ori ce altă dorință. Numai din unirea tuturor românilor de pretutindena vor putea răsări astfel de produse și acele manifestațiuni ale geniului nostru național, cari prin însușirile lor specific românești să contribuie la progresul omeniei.

Deci, oricât ar fi de tare gardul Carpaților, care până acuma ne-a despărțit de frații noștri totuși azi și aici, în atmosfera tradițiilor lui Mihai Vodă Viteazul, nu putem decât să esclămăm împreună cu poetul Rădulescu Niger:

»Hotarele de astăzi sunt margini trecătoare,

»de cari timpul rade;

»Căci el pătrunde'n taina urșitei viitoare,

»când ele s'or deschide!

Ciasul deschiderii a sosit.

Nu putem și nici n'avem lipsă să rătăzim Carpații, căci ei sunt și trebuie să rămână și'n viitor inima României, dar am simțit înainte că astăzi prin glasul nostru unanim vom deschide larg și pentru totdeauna porțile Carpaților, ca liber și neimpedecat să poată pulsa prin arterile lor cea mai caldă viață românească și ca prin această să ni se înăptuiască:

„acei vis neîmplinit, copil al suferinții,
„de-a căruia dor au adormit și moși și părinți.
Pân' la Tisa!

Acest vis ni l-au împlinit astăzi epocala și
unanim hotărârea marelui adunări naționale, ca
întreg pământul nostru strămoșesc din Ardeal,
Bănat și Ungaria să se unească cu țara mamă,
România.

Preasfinția Sa episcopul Gherlei va promulga
această hotărâre, ca să o cunoașteți întreaga.

Episcopul dr. Iuliu Hossu o ceteste înso-
tindu-o cu frumoase cuvinte din partea sa.

La fine — luându-să amândoi episcopii de
mână — episcopul Miron imploră în fața popo-
rului adunat sub cerul liber, pe câmpul unde
au fost trasi pe roată Horia și Cloșca, — aju-
torul lui Dumnezeu asupra României-mari, ce-
rând pentru toți fiii ei oțelirea puterilor trupesti,
ca să poată munci din tot sufletul pentru întâ-
rirea și înflorirea ei.

Un aviz al comisariatului român de alimentație dr. Cornel Iancu.

Consiliul dirigențial a numit pe dl dr. Cornel
Iancu comisar de alimentație pentru comitatul
Arad și întregul teritoriu locuit de români din
comitatele Cianad și Bichis, însărcinându-l să
ia fără amânare măsuri pentru împiedicarea ex-
portului articolelor alimentare de pe aceste teri-
torii.

În consecință drul Iancu publică următorul:

AVIZ

În urma ordinului primit de la Consiliul diri-
gent aduc la cunoștința tuturor Consiliilor co-
munele din comitatul Arad și din teritoriile lo-
cuite de români ale comitatelor Cianad și Bichis,
că exportul articolelor de alimentare din aceste
teritorii, e strict interzis. Provoacă toate consiliile
comunele și toate gardele române din numitele
teritorii să împiedice exportul tuturor articolelor
de alimentare, cari s'ar face fără autorizația mea.

Arad, la 16 Decembrie 1918.

Dr. Cornel Iancu,

comisar de alimentație în comitatul Arad și
teritoriile locuite de români din comitatele
Bichis și Cianad.

Dorobanții români vor ocupa azi Clujul. Comitetul dirigențial nu mai tratează cu delegații maghiari. Generalul Neculcea anunță ocuparea Clujului și cere golirea celor 26 comitate române. Armata maghiară părăsește Clujul. Noi turburări sângeroase provocate de soldații maghiari.

Delegații guvernului maghiar Fényes László și Dr. Rónai, trimiși
de guvernul maghiar la Sibiu spre a trata cu comitetul dirigențial român,
au fost oprși de aceasta la Murăș-Uioara. Comitetul văzând atitudinea pro-
vocatoare a gardelor maghiare în ultimul timp a găsit că n'are nici un
rost să mai trateze cu comisarii maghiari.

Incunoștiințarea generalului român Neculcea.

Comisarul maghiar din Cluj Apáthy a primit din partea generalului
Neculcea următoarea înștiințare:

„Entanta a însărcinat armata română să treacă peste linia de de-
marcare. În consecință voi înainta fără întârziere spre Cluj. Din motive
umanitare și patriotice apelez la Dtră, ca orașul Cluj să nu opună nici
o împotrivire, căci altfel voi fi silit să bombardez orașul. Cer ca întreaga
armată maghiară din Cluj precum și gardele naționale să părăsească Clu-
jul precum și cele 26 comitate locuite de Români și să se retragă până
la linia de demarcare ce o va hotărâ colonelul francez Vix în înțelegere
cu guvernul maghiar. Ordinea va fi păstrată în Cluj de garda națională
română. Administrația publică rămâne neschimbată pe tot teritoriul ocupat.”

Răspunsul comisariatului Apáthy.

La înștiințarea generalului Neculcea, comisarul Maghiar Apáthy a
răspuns, că de oare-ce guvernul maghiar l'a înștiințat că armata română
este într'adevăr înputernicită din partea Entantei să ocupe unele puncte
strategice cari trec peste linia de demarcare și cum pe de alta parte
armistițiul oprește ori-ce opunere cu arma, nu se va opune la ocuparea
Clujului. De oare-ce însă armistițiul îngăduie guvernului maghiar să țină
armata și în ținuturile ocupate și cum pe de alta parte garda maghiară
singură nu va putea păstra ordinea în Cluj, cere ca generalul Neculcea
să îngăduie, ca și garda maghiară și parte din armată să rămână în Cluj.

Armata maghiară începe să părăsească Clujul.

Nu se știe dacă generalul Neculcea va îngădui cererea comisariatului
Apáthy. În ori-ce caz guvernul maghiar a înțeles că este cel mai cu-
minte lucru să-și înceapă golirea orașului de trupe maghiare. Astfel au
plecat încă alaltăieri din Cluj 2 trenuri cu soldați săcui, luând drumul
spre Arad.

Atacul banditesc al săcuilor.

Înainte de a părăsi orașul trupele și gardele maghiare au dat încă odată dovadă de
sălbăticia înăscută. Fără absolut nici un motiv au provocat o ciocnire sângeroasă cu gardele
române și au început apoi a jefui orașul în mod banditesc. La plecarea spre gară trupele
săcuie trecând pe lângă vama orașului, văd acolo un grup de gardiști români, cari făceau
serviciul de pază. Fără nici o vorbă s'au repezit tot batalionul asupra celor câți-va gardiști
români și au omorât 2 din ei. Ceil'alți în parte răniți s'au putut refugia de furia maghiară.
Dar asta a fost numai semnalul pentru un măcel în toată regula. Săcuii spărgând magaziiile
gărei au găsit acolo butoaie cu vin, s'au îmbătat apoi s'a deslănțuit toată furia maghiară. A
încetat ori ce disciplină și trupa s'a imprăștiat în bande prin oraș, trăgând pe ulițe focuri de
armă și omorând pe cine le venea în cale. Au fost trase focuri chiar în sălile de așteptare
ale gărei unde a fost ucisă o femeie cu un copil în brațe. Căpitanul Zeyk, care eșise în fe-
reastră să vadă ce se întâmplă, a fost omorât de un glonte rătăcit. Un grup de soldați a
atacat clădirea băncii „Economul” unde are reședința consiliul național român. Au fost trase
numeroase focuri prin ferestrele clădirei, omorând pe studentul Octavian Petrovici din servi-
ciul consiliului național. Din fericire nu se găseau la ora aceea alte persoane în localul ata-
cat. Pe străzi au mai fost omorâte și alte persoane. Consiliul național maghiar s'a grăbit să
expune celui român regretate sale pentru cele întâmplate mai ales pentru atacul împotriva
consiliului național român și omorârea tânărului Petrovici, credem însă că Românii nu se vor
mulțumi cu aceste scuze de formă, ci vor cere satisfacția chivenită și pedepsirea aspră a
vinovaților.

Măcelul din Lăpușul-Unguresc și mai ales banditizmele săcuie de alaltă ieri ne arată
lămurit că era timpul, ca armata română să ocupe ținuturile românești, spre a pune capăt
nelegiurilor maghiare.

O declarație a dlui Marghiloman despre demisia guvernului său.

După ultima ședință a senatului dl
A. Marghiloman, care anunțase de-
misia sa, a făcut față cu p'zimen-
tari următoarea declarație:

„Guvernul nostru și-a făcut datoria,
căci altfel n'am avea azi dinastia
neatinșă, armata intactă, toate muni-
țiile și Basarabia!”

La o întrebare a senatorilor, dl
Marghiloman a răspuns:

„Câtă vreme nu va fi vorba de o
revenire a Brătienilor, vom păstra o
desăvârșită neutralitate.”

Un nou guvern Brătianu — Tache Ionescu.

Agenția engleză, »Reuter« confirmă știrea
că guvernul român al generalului Coandă a
demisionat și dl Ioan I. C. Brătianu a fost
din nou însărcinat cu alcătuirea guvernului.
În noul minister va intra și dl Tache Ionescu.
dl Brătianu va fi prim-ministru și ministru de
externe.

Nici cărbuni, nici lumină.

Situația orașului Budapesta în ce privește
luminatul și încălzitul devine zilnic mai critic,
din cauza lipsei de cărbuni. Nici Germania
nu mai trimite acum cărbuni, apoi din Boe-
mia și din valea Jiului nu mai vine nimic.
Guvernul anunță că dacă mai durează acea-
stă situație, peste 7—8 zile nizele de gaz
vor înceta să funcționeze.

Mosafiri nepoftiți.

De un timp numărul străinilor și al
fugarilor ce viu la Budapesta a de-
venit enorm. Cum pe deoparte aceștia
îngreunează alimentarea și contribuie
la lățirea boalelor epidemice, iar pe
de alta s'a constatat că mulți vin fără
nici un motiv și numai ca să petreacă
guvernul maghiar a luat următoarele
măsuri. Nu poate nimeni veni la Bu-
dapesta fără o îngăduire a poliției iar
cei ce se află în Budapesta trebuie să
părăsească orașul în termen de 30
de zile.

Se scumpesc gazetele.

— Un cuvânt către cititorii noștri! —

Prețul tot mai urcat al hârtiei și scumpirea continuă a tuturor mijloacelor de lipsă pentru tipărirea și efectuarea unui ziar, — au silit toate gazetele din Budapesta să urce prețul gazetelor dela 20 Octombrie începând. Cele mai multe au prețul ziarului astfel:

Pe un an 52 coroane
Pe jumătate an 26 cor.
Pe un sfert de an 13 cor.
Pe o lună 4.60.

Ziarul »Magyarország« a scos pînă și mai mult abonamentul, urcându-l astfel: Pe un an 88 cor., pe 6 luni 44 cor., pe 3 luni 22 cor., iar pe o lună 8 cor. Un număr 30 fileri, iar la gară 40 fileri.

Cum ziarul nostru »Foala Poporului Român« nu trăiește în lună, — ci are de suferit sub acesteas împrejurări măștere, mai ales că pe limbă scumpete — un ziar românesc are de suferit și de alte lipsuri, — nu are venite de sute de mii de coroane din anunțuri, cum au foile maghiare și nici nu se bucură de sprijinul larg din partea publicului, — cum e cazul la gazetele maghiare, de aceea, cu atât mai virtos trebuie să urcăm și noi abonamentul în felul următor:

Dela 1 Noiembrie:
Pe un an 48 coroane
Pe 6 luni 24 coroane
Pe 3 luni 12 coroane
Pe 1 lună 4 coroane.
Un număr din ziar va costa 20 mii.

Foala săptămânală (de Duminică) va costa dela 1 Noiembrie:

Pe un an 18 coroane
Pe 6 luni 9 coroane
Pe 3 luni 5 coroane
Pe 1 lună 2 coroane.

Cu multă șovăire și părere de rău ne-am hotărât să ne supunem acestei necesități imperioase de urcare a prețului de abonament.

Cititorii noștri, cari zilnic iau gazeta noastră în mână, nici nu-și închipuie din câte părți sîntem hărțuiți și supuși la plăți tot mai mari. La lucrătorii din tipografie în cursul unui an am mărit de patru ori salariile lor, apoi s'a scumpit mereu hârta, terpențină, benzina, uleiul pentru mașini, filurile, cerneala de tipar, plumbul, matrițele, mijloacele de transport.

Și de unde să iei atîția bani ca să acoperi toate cheltuielile.

Nu avem isvoare materiale, de unde să putem lua mii de coroane de lipsă, nici dela banci, nici dela ministere, — avem numai marea publică cititor. Pe acest public îl rugăm: voii să aveți o foaie bună?

Dați-ne și mijloace ca să o putem face. Plătiți și dv. abonamentul mai urcat, cum plătesc și cititorii maghiari la gazetele lor.

Editor și redactor responsabil: H. Birăuțiu.
Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36.

Nurnai 3.— cor.

este abonamentul la Foala Pop. Român zilnică, împreună cu suplimentele »Cucu« și »Foaia Ilustrată« — pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Un comis la bransa ferăriei

se primește în... Severineanu, so- cietate comercială... Caransebeș, Kraso- (96) magy.

S'au scumpit Octoichele.

Aducem la cunoștința cititorilor noștri, cari au comandat la Librăria »Poporul Român« Octoiche, trimițându-ne cor. 3.50 — că azi am primit dela Librăria Arhidiecezană, Sibiu, câteva sute de exemplare din noua ediție, dar cu 2 coroane mai scump, din cauza scumpirii hârtiei, tiparului. Așa dar azi, prețul unui Octoichi este de 5 cor. 50 fileri. Acei cari ne-au trimis numai 3 cor. 50, să binevoiască să ne trimeată încă 2 cor., ca să le putem expedia, fără paguba cartea cerută. Dacă unii vor îndărăt banii, să ne scrie numai.

Dicționar ieftin de buzunar maghiar-român și român-maghiar

a apărut zilele acestea în editura Francisc Schenk din Budapesta, întocmit de d. dr. Gheorghe Alexici, profesor la Academia orientală de comerț din Budapesta. Cartea aceasta de 144 pagini, legată bine în carton, costă 2 cor. 40 fileri și se poate comanda și dela administrația noastră (Ilka-utca 36), urmeșcînd se și 10 fileri cheltuieli de expediție, în total 2 cor. 50 fileri.

Mai avem de vânzare și un alt dicționar și mai mic și mai ieftin, dar numai român-maghiar, tot alcătuit de d. profesor dr. Gheorghe Alexici.

Cătră abonații noștri dela Feldpost!

Acei dintre abonații noștri cari au primit foala noastră prin poșta de câmp, sînt rugați să ne dea îndată de știre, unde se stabilesc. Odată cu adresa lor nouă să ne vestească și adresa lor veche, astfel ca să fim în măsură să trimitem iar regulat gazeta noastră bravilor noștri ostași, în toști acasă.

Rugăm pe abonații noștri să se uite pe fâșia cu care le adresăm foala, căci acolo e tipărită data până când au plătit abonamentul. Să binevoiască cu 5 zile înainte de aceea dată să trimetă reînnoirea prețului de abonament.

CETITORI,

gândiți-vă în ceasurile voastre bune și la ziaristi și la »FUNDAȚIUNEA ZIARIȘTILOR«; gândiți-vă la acei cari scriu pentru voi, cari se gîndesc pentru voi, cari își macină nervii pentru voi, și cari au dorința sinceră să vă deie odată cea mai bună gazetă — și mor înainte încă de a-și împlini această dorință.

CETITORI, dați fiecare, cât voii, cât puteți, dar dați pentru »FONDUL DIMITRIE BIRĂUȚIU« creat în cadrele »Fundatiunii ziaristilor români«, care luptă pentru înălțarea presei românești.

Dr. Cornelia Moga

foast asistentă la clinica a II-a de interne din Budapesta, aduce la cunoștința onor. public că s'a strămutat la Arad, str. Saia No. 1 b, unde organizează zilnic pentru boale interne și de nervi. Totodată deschide laboratoriu pentru cercetări chimice, bacteriologice, terologice și laboratoriu Röntgen.

Voii se citiți ceva frumos?

Voii se vă alcătuiți o mică bibliotecă?

Voii se cunoașteți literatura mondială?

Cumpărați și abonați atunci cea mai ieftină și mai bună Bibliotecă a familiei române

„Car. e pentru toți“.

Au apărut până acum 11 numere, fiecare număr costă 40 de fileri. 12 numere în abonament costă 4 cor. 80. Iată ce cuprind cele 11 numere apărute până acum:

1. Liga celor cu părul roșu.

O nouă senzațională, scrisă de vestitul scriitor englez Conan Doyle, în care găsim una din aventurile detectivului Sherlock Holmes.

Nr. 2. „Câteva povestiri și multe adevăruri!“ din literatura germană, scrisa de Berchtold Auerbach.

Nr. 3. Nuvele și schițe din literatura maghiară

scrise de cei mai vestiți scriitori unguri: Koltoman Mikszáth, Francisc Herczeg, Eugeniu Heftai, Francisc Molnár.

Nr. 4. Cetitorul de Maxim Gorki.

una din cele mai frumoase nuvele din literatura rusă. — O întâmplare — altă povestire a marelui scriitor rus.

Nr. 5. Primăvară, mic roman de Al. Ciura.

din literatura română, scrisă cu multă duioșie și pătrundere sufletescă. Un colț de viață românească din Ardealul nostru.

Nr. 6. Munții noștri aur poartă.

(Epuizat: adică s'au vîndut toate 5000 exemplare. Și nu mai avem de vânzare).

Nr. 7. Ce-l frumos și ce-l urât.

Un studiu care se ocupă cu tîlmăcirea frumosului în natură, artă, literatură, tablouri, muzică, — scris de profesorul italian Paolo de Mantegazza.

Nr. 8-9. Medicul de Casă

cea mai folositoare carte, o carte de sfaturi practice, pentru păstrarea sănătății, în care e vorbă de primul ajutor în cazuri de accidente și boli ivite pe neașteptate. Cartea aceasta ține locul medicului de casă, și e un bun îndrumător pentru oamenii dela sate, unde nu este medic.

Prețul este de 80 fileri.

Nr. 10-11. Povestiri din vremea războiului și din alte vremi

cu multă putere de observație.

Prețul este de 80 fileri.

scrise de părintele Septimiu Popa. Sînt povestiri duioase, pline de viață, icoane triste din zilele noastre în timpul războiului, zugrăvite

Cumpărați și comandați la Administrația

»Car. e pentru toți«, Ilka-utca No. 36, Budapesta VII.

3 cor

Laffont